احمد هادی مقصو

آراده کشی صنیارلق بوش

نماز اوقو درست

درسلدر.

رلر،

ی

غه

یغه

ی

جماعت

عبادات اسلامیه مجموعه‌سینک

دورتنچی جزئی

ابتدائی مکتبلرنک اوچنچی صنف شاگردلری اوچوندر.

۵ نچی طبعه

سنه ۱۳۲۸

۱۹۱۰

КАЗАНЬ.
Лито-Типографія И. Н. Харитонова.
Уголъ Воскресенск. и Казанск. ул., соб. домъ.

قورو سنتدر. بر آرشین اوزونلغ...

پەردە اوچون یارار؛ آندن ک...

١١٧) امام آلدندە پەردە...

١١٨) امام نمازدە با...

الله) دیب یا ثل...

١١٩ نماز...

...الله الرحمن الرحيم

جماعت.

نمازینی ... شریف : صَلاةُ الْجَماعَةِ اَفْضَلُ مِنْ صَلاةِ الْفَذِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرِين

١٢٠) ﷺ * معناسی : نمازنی امام وجماعت ایله اوقو یالغوز اوقودن

بولماغان یدی درجه آرتق ثوابلیراقدر.

بارو ١) فرض نمازلرنی امام ومقتدی بولوب جماعت ایله اوقو سنّتدر.

١٢١) جماعت ایله اوقولغان نمازده امام باش بولور. مقتدی امامغه اویوب

یا که طه...

یعنی ایەروب اوقور، نمازنك هرعملینی امام آرتندن غنه قیلور، هیچ

٢ بر عملنی امامدن الك قیلماس. ٣) قیامده مقتدی (ثنا) غنه اوقور، اعوذ

بسمله وسورەلرنی اوقوماس. امام اوقوغانینی کوتوب وطکلاب

قیلو... طورور. رکوعدن قومه گه طورغانده امام تسمیع ئەیتور، تحمید

١٢٣)

تماه... ئەیتمس. امّا مقتدی تحمید ئەیتور تسمیع ئەیتمس. باشقه ذکرلرنك

هر برسینی امامده مقتدیده اوقورلر.

٤) امام تکبیرلرنی، تسمیعنی هم سلامنی قچقروب ئەیتور. مقتدی

هر ذکرنی یاشرن ئەیتور. سورەء فاتحه قچقروب اوقولغان نمازده

سورەء فاتحەدن صوك مقتدیده یاشرن ایتوب آمین دییور.

٥) مقتدی برگنه کشی بولغانده امامنك اوك طرفندن بر قارش قدرگنه

آرتدەراق طورور. ایکی یا اوچ کشی بولغانده، امامنك آرتنده صف

بولوُ تزلوُب طوُروُرلر. صفنی تیگز قیلو وآراده کشی صیبیارلق بوش اورن قالدرمیچی جش تزلو سنتدر.

٦) الوغ ایر کشی صبی بالاغه وخاتوُن کشیگه اوُیوُب نماز اوقو درست توگلدر. صبیلرنڭ وخاتوُنلرنڭ ایر امامغه اوُیوُب اوقولری درستدر.

٧) بر امامغه ایرلر، صبیلر وخاتوُنلر برگه اوُیوُسه‌لر، اوّلگی صفده ایرلر، ایکنچی صفده صبیلر، اوُچنچی صفده خاتوُنلر تزلوُرلر. ٨) آرادن برسی امام بولوُب نمازلرینی جماعت ایله اوقو صبیلرغه درستدر، خاتوُنلرغه درست توگلدر. ٩) عذرسز کشی صاحب عذرگه اوُیوُب اوقو، ایکندی اوقوچیغه اوُیله‌نی قضا قیلوچی اوُیوُب اوقو نفل نمازی اوقوچیغه فرض نمازنی اوُیوُب اوقو، درست توگلدر. ١٠) نفل نمازینی اوُیله ویه‌ستو نمازلرینی اوقوچیغه اوُیوُب اوقو درستدر؛ ایرته، ایکندی وآخشام نمازلرینی اوقوچیغه اوُیوُب اوقو مکروهدر.

١١) بر نیچه کشی بر نمازنی جماعت ایله اوقوُمقچی بولسه‌لر، آراده عالمره‌گی امام بولوُر. علملری بر درجه‌ده بولسه. قرآئتی درستره‌گی امام بولوُر، قرآئتلری بر درجه‌ده بولسه، تقواراغی امام بولوُر. تقوالقلری‌ده، بر درجه‌ده بولسه، قارتراغی امام بولوُر. یاشلری‌ده تیگز بولسه، یاخشی خلقلیراغی امام بولوُر. خلقلریده بر درجه‌ده بولسه، کورکه‌مره‌ك قیافتلیسی امام بولوُر. ١٢) بیك نادان، فاسق، ایکی کوزی‌ده صوقر هم صاقاو کشینڭ امام بولووی مکروهدر.

١٣) امام ایرته نمازینڭ هر ایکی رکعتنده، آخشام ویه‌ستو نمازلرینڭ اوّلگی ایکی رکعتنده سوره‌لرنی قچقروُب اوقوُر، باشقه نمازلرده

یاشرن اوقور. ۱۴) یالغوز اوقوچی هر رکعتده سوره‌لرنی یاشرن اوقور، امام قچقروب اوقی طورغان رکعتلرده قچقروب اوقوسه‌ده، درست بولور.

مُدرِك ومسبوق.

۱۵) امام نمازنی اوقی باشلاغاچ، صوڭندن کیلوب ییتشکان کشیگه نمازنڭ قایو عملنده بولسه‌ده، امامغه تیز اویوب شول عملنی قیلا باشلاو واجبدر. حتّی امام آخرغی قعده‌ده بولسه‌ده، اویوب قالمق ثوابلیدر. ۱۶) امام قیامده قچقروب سوره اوقوغان زمانده کیلوب اویوغان کشی (ثنا)نی اوقوماس، یاشرن اوقوغان زمانده کیلوب اویوغان کشی اوقور. قیامدن باشقه عملده وقتده اویوغان کشی‌ده (ثنا) اوقوماس.

۱۷) امام بر رکعتنڭ رکوعنده وقتده کیلوب اویوب، امام طورغانچی رکوعغه ایپلوب اولگرگان کشی، شول رکعتکه ییتشکانگه حساب قیلنور. امام رکوعدن طورغاچ قومه‌ده سجده‌ده یا قعده‌ده وقتده اویوغان کشی اول رکعتکه ییتشکانگه حساب قیلنماس.

۱۸) امامنڭ اوّلگی رکعتینه ییتشکان کشی (مُدرِك) دیب آتالور. اوّلگی رکعتینه ییتشمه‌گان کشی (مسبوق) دیب آتالور. ۱۹) مسبوق آخرغی قعده‌ده (تشهّد) اوقور، صلوات ودعا اوقوماس، امام ایکی طرفقه‌ده سلام بیرگانچی کوتوب تیك طورور، امام سلام بیروب بترگاچ قیامغه طوروب ثنا، تعوذ، بسمله وسوره‌لر اوقوب قالغان رکعتلرینی قضا قیلور.

۲۰) اوّلگی رکعتکه ییتشمه‌گان کشی امامدن صوڭ بر رکعت قضا

قیلور؛ ایکی رکعتکه ییتشمه گان کشی امامدن صونگ ایکی رکعت قضا قیلور. اوّلگی رکعتنده قعده گه اوطورماس. هر ایکی رکعتنده سورهٔ فاتحه‌دن صونگ بره‌ر سوره اوقور. ۲۱) دورت رکعتلی نمازده اوچ رکعتکه ییتشمه گان کشی امامدن صونگ اوچ رکعت قضا قیلور، اوّلگی رکعتنده قعده گه اوطورور، ایکنچی رکعتنده اوطورماس، اوّلگی ایکی رکعتنده سورهٔ فاتحه‌دن صونگ بره‌ر سوره اوقور. صونگغی رکعتنده سورهٔ فاتحه‌نی گنه اوقور.

۲۲) آخشام کبی اوچ رکعتلی نمازنگ آخرغی رکعتینه گنه ییتشکان کشی امامدن صونگ قضا قیلغان ایکی رکعتنگ هر ایکیسنده‌ده قعده گه اوطورور، هر ایکی رکعتنده‌ده سورهٔ فاتحه‌دن صونگ بره‌ر سوره‌ده اوقور. ۲۳) امامنگ هیچ بر رکعتینه ییتشمیچی نمازنگ آخرینه‌غنه اویوب قالغان کشی، امامدن صونگ نمازینی گویا یالغوز اوقوغان کشی کبی اوقور.

مسجد و جامع.

۲٤) فرض نمازلرنی مسجدکه باروب جماعت ایله اوقو سنّتدر.

اویده جماعت بولوب اوقولغان نمازده، جماعت ثوابی طابلسه‌ده مسجد ثوابی طابلماس، ۲۵) مسجدکه کرگانده اوّل اونگ آیاقنی آتلاب کرو واوشبو دعانی اوقو مستحبدر:

اَللّٰهُمَّ افْتَحْ لِی اَبْوَابَ رَحْمَتِكَ وَانْشُرْ عَلَیَّ خَزَائِنَ رَحْمَتِكَ ❋

معناسی: یارب، میگا رحمت ایشکلرنی آچقل ورحمت خزینه‌لرنی صاچقل.

۲٦) مسجددن چقغانده اوّل صول آیاقنی آتلاب چغو واوشبو دعانی اوقو مستحبدر: اَللّٰهُمَّ اِنِّی اَسْئَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ الْعَظِیمِ ❋

معناسی: یارب، تحقیق مین سیندن الوغ فضل ورحمتنگنی صوریمن،

٢٧) مسجدکه کرگاچده بر سنّت نماز اوقولماسه، ایکی رکعت (تحیّة المسجد)
نمازی اوقومستحبدر. ٢٨) مسجداچنده ادب وتواضع ایله اوطورو، ذکر
وتسبیح، توبه واستغفار، دعا وتضرّع ایله شغللەنو، قرآن یا کتاب اوقوب
اوطورو یا که وعظ سویلەب یا طکلاب طورو یا علم اویرەنوب یا
اویرەتوب اوطورو مستحبدر. ٢٩) صوغان، صارمساق وطرما آشاغان کوینچه
مسجدکه کرو ومسجد اچنده دنیا اشلری قیلوب ودنیا سوزلری
سویلەب کولشوب اوطورو مکروهدر.

٣٠) ایرته نمازی اوچون مسجدکه باروب کرگانده، امام فرضینی
اوقورغه کرشکان بولسه، ایکی حکم بار: اگرده تیز گنه ایکی رکعت
سنّتینی اوقوغانده فرضنڭ آخرغی رکعتینه امامغه اویوب قالورلق
بولسه، اوّلا مسجدنڭ ایگنچی بولمەسنده (یا که برباغا آرتنده) ایکی
رکعت سنّتینی اوقور، صوڭره امامغه مسبوق بولوب اویور. اگرده
سنّتینی اوقوب شغللەنگانده فرضنڭ هیچ بر رکعتینه اولگرمی قالورلق
بولسه، سنّتینی اوقوماس، کرگاچده امامغه اویور. قالغان ایکی رکعت
سنّتینی فرضینی اوقوغاندن صوڭ قضا قیلماس. ٣١) اگرده ایرته نمازینڭ
سنّتینی اوقورغه کرشکاچ قامت اوقولوب امام فرضغه کرشسه، اوّل تیز گنه
سنّتینی تمام قیلور، صوڭره امامغه اویور.

٣٢) اویله نمازی اوچون مسجدکه کرگانده امام اویله نڭ فرضینی
اوقورغه کرشکان بولسه، تیز امامغه اویور. دورت رکعت سنّتینی اوقوب
شغللەنمس. فرضینی تمام قیلغاندن صوڭ اوّلا دورت رکعت سنّتینی قضا
قیلور، صوڭره ایکی رکعت سنّتینی اوقور. ٣٣) مسجدکه کروب اویله نڭ

دورت رکعت سُنّتینی اوقوُرغه کرشکاچ قامتْ توُشرلوُب اِمام فرضینی اوقوُرغه کرشسه، کرشلگان نمازینی ایکی رکعتْ نفل نمازی ایتوُب تمام قیلوُرده، تیز امامغه اوُیوُر. فرض تمام بولغاندن صوڭ اول دورت رکعت سُنّتینی، صوڭره ایکی رکعتْ سُنّتینی اوقوُر. ٣٤) اگرده دورت رکعت سُنّتنڭ اوُچنچی رکعتینی‌ده اوقی باشلاغان بولسه، آنی تمام قیلو تییشلی بولوُر. تمام قیلغاندن صوڭ امامغه اوُیوُر. ٣٥) خاتوُنلرغه نمازنی مسْجدکه باروُب اوقو مکْروهدر، مگر قارچقلرنڭ ایرته، آخشام ویه‌ستو نمازلرینی مسْجدده اوقولری مکْروه توگلدر.

نمازنڭ قضاسی.

نمازدا

٣٦) بیش وقتْ نمازنڭ هربرسینی وقتلرنده (ادا) (*) قیلو فرضدر. عذْرسز وقتنده اوقوُمی قالدر و هیچ درست توگلدر. ٣٧) اگرده بر نماز اوز وقتنده اوقوُلمی قالسه، آنی ایکنچی وقتده (قضا) (**) قیلو فرض بولوُر. ٣٨) ایرته نمازی قوُیاش چقغانچی اوقوُلمی قالوُب اوُیله وقتی ییتکانچی قضا قیلنسه، سُنّتی‌ده فرضی‌ده قضا قیلنور، اگرده اوُیله وقتی ییتکاچ قضا قیلنسه، فرضی‌غنه قضا قیلنوُر. ٣٩) باشقه نمازلرنڭ فرضلری‌غنه قضا قیلنورلر. سُنّتلری هیچ قضا قیلنماسلر. ٤٠) وقتنده اوقوُلمی قالسه، یه‌ستو نمازی ایله برگه، وتر نمازی‌ده قضا قیلنور، ٤١) جمعه نمازینی اوقی آلمی قالغان کشی، اول کوُنده اوُیله اوقوُر، ٤٢) عید و تراویح نمازلری وقتلرنده اوقوُلمی قالسه‌لر، صوڭندن قضا قیلنماسلر. ٤٣) اگر نماز جماعت ایله قضا قیلنسه، قچقروُب اوقوُلا طوُرغان رکعتلرده امامغه قرائتنی قچقروُب

(*) ادا - علمنی وقتنده اوته‌و دیمکدر. (**) قضا - علمنی وقتی چقغاندن صوڭ اوته‌و دیمکدر.

اوقو واجب بولور. اگرده یالغوز قضا قیلنسه، هر رکعتنده قرائتنی
یاشرن اوقو واجب بولور.
٤٤) قضاغه قالغان نمازلرنڭ ترتیبلری معلوم بولغانده ترتیبلری ایله
قضا قیلو تییشلیدر. مثلاً بر کوننڭ بش وقت نمازی ده قضاغه قالسه،
ایرته نمازندن باشلاب یه‌ستو ووترگه قدر ترتیبلری بوینچه قضا قیلو
تییشلی بولور. ٤٥) بر کشینڭ عمرنده دورت بیش کنه نمازی قضاغه قالغان
بولسه، اول کشیگه وقتی کرگان نمازنی اوقومیچی ایڭ اوّل قضاغه
قالغان نمازینی اوقو، وقتی کرگان نمازنی قضادن صوڭ اوقو فرض بولور.
مثلاً اویله نمازی قضاغه قالغان کشیگه ایکندی وقتی کرگاچ ایڭ اوّل
اویله‌نی قضاقیلوب، ایکندینی آندن صوڭ اوقو فرضدر. ٤٦) اگرده عمرنده
آلتی نمازی قضاغه قالغان کشی بولسه، اول کشی اختیارلیدر: تله‌سه،
قضا نمازینی اوّل اوقور، تله‌سه، وقتی کرگان نمازنی اوّل اوقور.
٤٧) نمازنی قضا قیلور آلدندن اذان وقامت اوقو سنتدر. ایکی اوچ
نمازنی بر وقتده قضا قیلاچق بولسه، بارینه بر اذان کافی بولور. اما
قامت بر گنه کافی بولماس: هر برسی اوچون بره‌ر قامت کیره‌ك بولور.
٤٨) قضا قیلناچق نمازغه اوشبو ره‌وشچه نیت قیلنور: (نیت قیلدم فلان
کونده وقتنده اوقولمی قالغان ایرته نمازمنڭ ایکی رکعت فرضینی
اوته‌مککه خالصاً لله تعالی الله اکبر.)
٤٩) عمری اچنده بیك کوب نمازلری قضاغه قالغان کشی قارتایغاچ
شونلرنی قضاقیمقچی بولسه، ایرته نمازینه اوشبو ره‌وشچه نیت قیلور: (نیت
قیلدم وقتنده اوقولمی قالغان ایرته نمازلرمنڭ ایڭ صوڭغیسینی قضا قیلمقلقغه
خالصاً لله تعالی الله اکبر.) باشقه نمازلرغه‌ده شول ره‌وشچه . . .

سَجْدهٔ سَهْو .

٥٠) بر کشی نمازنىڭ بر فرضینی اِخْتِیاری ایله بولسه‌ده، اوٗنوٗتوٗب بولسه‌ده، قیلمیچی قالدرسه، نمازی درست بولماس، اول کشیگه نمازینی یا گغادن اوقو فرض بولوٗر. ٥١) اگرده اِخْتِیاری ایله نَمازنىڭ بر واجِبینی قالدرسه، نَمازی بوٗزلماس، لِکن اوزی گناهلی بولوٗر. ٥٢) اگرده بر کشی نَمازنىڭ بر واجبینی اوٗنوٗتوٗب ویا گلشوٗب قالدرسه، اول کشیگه نَمازینىڭ آخِرنده (سَجْدهٔ سَهْو) قیلو واجِب بولوٗر. شول رەوشچه که: اگرده اول کشی یالغوٗر اوقوچی بولسه، آخِرغی قعْدَه‌سنده تَشَهُّدنی اوقوٗغاندن صوڭ، صَلَوات ودُعا اوقوٗمیچی ایکی طَرَفقه‌ده سَلام بیروٗرده، ایکی مرْتَبه سَجْدَه قیلوٗر. هر سَجْدەده اوٗچەر مرْتَبَه تَسْبیح ئەیتوٗر. آندن صوڭ ینه قَعْدَه‌گه اوطوٗروٗب تَشَهُّد ودُعا اوقوٗب هَم سَلام بیروٗب نَمازینی تَمام قیلوٗر. ٥٣) اگرده اول کشی اِمام بولسه، آرتنده‌غی مُقْتَدیلر طوٗروٗب کیتمه‌سوٗنلر اوٗچوٗن سَجْدهٔ سَهْوگه قَدَر، اوڭ طَرَفینه‌غنه سَلام بیروٗب آندن صوڭ سَجْدَهٔ سَهْو قیلوٗر. ٥٤) امام یا گلشقانلغی اوٗچوٗن سَجْدهٔ سَهْو قیلسه، آڭا ایه‌روٗب مُقْتَدیلرگه‌ده، مسبوٗقغه‌ده، سَجْدَهٔ سَهْو قیلو واجب بولوٗر. اَمّا مُقْتَدی یاگلشو سَبَبْلی هیچ کمگه یَعْنی اِمامغه‌ده مُقْتَدیگه‌ده سَجْدَهٔ سَهْو قیلو واجب بولماس.

٥٥) اگرده بر کشی نَمازده یا گلشوٗب اوٗشبو (١٧) توٗرلی اشنی قیلسه، فَرَضًا: ١) نَمازنىڭ اَوّلگی ایکی رکعتینىڭ برنده سورهٔ فاتِحه اوٗرنینه باشقه بر آیَتْ اوقوٗسه، ٢) یا کِه اَوّلگی ایکی رکعتینىڭ برنده

سورهٔ فاتحه‌دن صوڭ سوره اوقومی قالسه، ۳) یا که اوچ ودورت رکعتلی نمازده، اوّلگی قعده‌گه اوطورمی قالسه، ۴) یا که بر قعده‌ده تشهد اوقومی قالسه، ۵) یا که اوّلگی قعده‌ده تشهددن صوڭ صلوات‌ده اوقوسه، ۶) یا که اوّلگی قعده‌ده یا کلشوب سلام بیرسه، ۷) یا که قچقروب اوقولا طورغان رکعتده امام قرائتنی یاشرن اوقوسه، ۸) یا که یاشرن اوقولا طورغان رکعتده امام قرائتنی قچقروب اوقوسه، ۹) یا که وتر نمازنده قنوت دعاسینی اوقومی قالسه، ۱۰) یا که قرائت اوقودن اوّل رکوع قیلسه، ۱۱) یا که تکبیر ئه‌یتوب نمازغه کرشکاندن صوڭ ینه بر تکبیر ئه‌یتسه، ۱۲) یا که سورهٔ فاتحه‌نی ایکی مرتبه اوقوسه، ۱۳) یا که رکوعنی ایکی مرتبه قیلسه، ۱۴) یا که سجده‌نی اوچ مرتبه قیلسه، ۱۵) یا که آخرغی قعده‌ده تشهددن صوڭ قیامغه طورسه، ۱۶) یا که آخرغی قعده‌گه هیچ اوطورمیچی قیامغه طوروب کیتسه، ۱۷) یا که نیچه‌نچی رکعتده ایکانینی اویلاب طوروب یا آیت وتشهد کبی بر ذکرنی تیشسز اورنده اوقوب نمازنڭ بر عملینی کیچکترسه، شول کشیگه سجدهٔ سهو قیلو واجب بولور.

۵۶) فرضنڭ سوره قوشلمی طورغان آخرغی رکعتلرنده سورهٔ فاتحه‌گه سورهٔ قوشو سببلی نمازده سنت یا مستحب بولغان عمللرنڭ برسینی قیلمی قالدرو سببلی، سجدهٔ سهو قیلو واجب بولماس. ۵۷) یا کلشوب سجدهٔ سهو واجب بولورلق ایکی اوچ تورلی اشنی قیلسه‌ده، سجدهٔ سهو

برگنه مرتبه قیلنور.

۵۸) نمازنڭ، آخرنده سجدهٔ سهو قیلاچق کشی اونوتوب قیلمی قالدرسه، نمازینه کیمچیلك کیلمس آنڭ اوچون نمازدن صوڭ هیچ بر عمل قیلولازم بولماس.

نمازده صاتاشو.

۵۹) بر کشی دورت رکعتلی بر نمازده یاڭلشوب اوّلگی قعدهگه اوطورمیچی قیامغه طورا باشلاسه، شول آراده یاڭلشقانی خاطرینه کیلسه، ایکی حکم باردر: ۱) اگرده تزلری طوغریلانوب بیتمهگان بولسه، قعدهگه قایتوب اوطوروده تشهد اوقور، آخرده سجدهٔ سهو قیلماس. ۲) اگرده تزلری طوغریلانوب قیامغه یاقنلاشقان بولسه، قعدهگه قایتماس قیامغه طوروده اوچنچی رکعتنی اوقی باشلار. اوّلگی قعده، قالغان کوینچه قالور. آخرده سجدهٔ سهو قیلور.

۶۰) بر کشی دورت رکعتلی نمازده (*) آخرغی قعدهگه اوطوروب تشهدنی اوقوغاندن صوڭ اوّلگی قعده دیب بلوب بیشنچی رکعتنی اوقی باشلاسه، ینه ایکی حکم باردر: ۱) اگرده بیشنچی رکعتنڭ سجدهسینی قیلغانچی یاڭلشقانی خاطرینه کیلسه، تیز قعدهگه قایتوب سلام بیروره، سجدهٔ سهو قیلور. ۲) اگرده یاڭلشقانی بیشنچی رکعتنڭ سجدهسینی قیلغاچ خاطرینه کیلسه، ینه بر رکعت اوقوب نمازینی آلتی رکعت ایتهرده، آخرده سجده

(*) اوچ رکعتلی نمازده یاڭلشونڭ حکملرینی دورت رکعتلی نمازده یاڭلشوغه اوخشاتوب بلنور.

سَهْو قیلوُب نَمازینی تَمام قیلوُر. آرتق اوقوُلغان ایکی رکعتی نَفْل نَمازی بولوُب قالوُر.

٦١) اگرده بر کشی آخِرغی قَعْده گه هیچ اوطوُرمیچی بیشنچی رکعتنڭ قیامینه طوُرسه ، دخی ایکی حُکْم باردر: ۱) اگرده بیشنچی رکعتنڭ سجده‌سینی قیلغانچی یا کُلشقانی خاطِرینه کیلسه ، تیز قَعْده گه قایتوُب اوطوُروُرده ، تَشَهُّدْ اوقوُب سَلام بیروُب سَجْدهٔ سَهْو قیلوُر. ۲) اگرده یا کُلشقانی بیشنچی رکعتنڭ سجده‌سینی قیلغاچ خاطِرینه کیلسه ، نَمازی فَرْضلقدن چقوُب نَفْلگه ئه‌یله‌نوُر. بس ایمدی یَنَه بر رکعت اوقوُب نَمـازینی آلتی رکعت نَفْل ایتوُب تَمـام قیلورده ، فَرْضینی یا کُادن باشلاب اوقوُر.

٦٢) بر کشی نَماز اچنده نیچه رکعت اوقوُغانینی اوُنوُتوُب اوزینڭ نیچه‌نچی رکعتده ایکانینی بلمه‌سه ، نَمازینی بوُزوُب (*) یا کُغادن اوقوُر. اگرده ایکی اوُچ مَرْتَبَه شول ره‌وشچه اوزینڭ نیچه رکعت اوقوُغانینی اوُنوُتـا باشلاسه ، نَمازینی بوُزماس، کوکُلی نیچه رکعت اوقوُغانینی قوّتلیره‌ك گمـان قیلسه ، اوزینی شول قَدَرْ اوقوُغـانغه حِساب قیلـوُب نَمازینی تَمام قیلوُر. اگـرده نیچه رکعت اوقوُغانینی هیچ گمان قیلا آلماسه ، اوزینی آز اوقوُغانغه حِساب قیلوُر. مَثَلاً «بو اوقی طوُرغان رکعتم برنچی رکعتم میکان، ایکنچی رکعتم میکان» دییوُب شُبهه‌له‌نسه، برنچی رکعتکه حِساب قیلوُر. . . «اوُچنچی رکعتم میکان ، دورتنچی رکعتم میکان» دییوُب شبهه‌له‌نسه ، اوُچنچی رکعتکه حِساب قیلوُر.

(*) نمازینی بوُزاچق کشی نمازنڭ قایو عملنده بو سه‌ده ، یعنی قیامده یا قومه‌ده یا جلسه‌ده یا قعده‌ده بولسه‌ده ، ایکی طرفقه سلام بیروُب بوُزار.

٦٣) بویلەرکعتلری شُبْهەلی بولغان نمازلردە آخرغی رکعت بولووی اِحتمال بولغان رکعتدە قَعْدەگە اوطورووب طورو تییشلیدر. (چونکە آخرغی رکعتدە قعدەگە اوطورو فرضدر.)

٦٤) بر کشی دورت رکعتلی نمازغە کرشووب، ایکی رکعت اوقوغاچ اوّلگی قَعْدەدە یا کُلشووب سَلام بیرسە، ایکی حُکْم باردر: ١) اگردە سَلام بیرگاندن صوڭ نَمازنی بوزارلق براش قیلماسە، قیامغە طوریوب قالغان رکعتلرینی اوقووب نمازنی تَمام قیلووردە، آخِردە سجدەءِ سهو قیلوور. ٢) اگردە نَمازنی بوزارلق بر اش قیلسە، نَمازینی یا کُادن باشلاب اوقور.

سَجْدَەءِ تِلاوَتْ.

٦٥) قرآن کَریمدە (١٤) ییردە سجدە آیتی باردر کە: اَعْراف، رَعْدْ، نَحْل، اِسْراءْ، مَریمْ، حَج، فرقانْ، نملْ، سَجْدَە، ص، فُصّلَتْ، نَجم، اِنْشقاقْ، عَلَقْ سورەلرندەدر. ٦٦) اوشبو سجدە آیتلرینڭ قایسینی بولسەدە، بر سَینی اوقوغان کشیگەدە ایشتکان کشیگەدە سَجْدَەءِ تِلاوَتْ قیلوواجب بولوور. ٦٧) شول رەوشچە کە طَهارَتلی حالنچە قِبْلَەغە قارشی طورووب (نِیَّتْ قیلدم سَجْدَەءِ تِلاوَتْ قیلمغە) دیب نیت قیلووردە، تَکْبیر ئەیتووب سَجْدَەگە کیتەر. آندە اوچ مرتبە سَجْدَەتَسْبیحی ئەیتووردە تَکْبیر ئەیتووب طورووب قَعْدەگە اوطورور. آندن صوڭ اوشبو سوزلرنی اوقووب دعا قیلوور:

* سَجَدْتُ لِلرَّحْمنِ وَاٰمَنْتُ بِالرَّحْمنِ فَاغْفِرلی، ذُنوبی یا رَحمن *

* سَمِعْنا وَاَطَعْنا غُفْرانَكَ، رَبَّنا وَاِلَیْكَ الْمَصیرُ *

معناسی : سجده قیلدم الله تعالی اوچون، هم ایمان کیتردم اول الله تعالی گه. بس ایمدی مینم گناهلرمنی یارلقاغل. ای رحمت قیلغوچی الله. ای ربمز بز سینك عفوگنی ایشتدك، هم سیگا اطاعت قیلدق. بز آخرده سینك حکمگگه قایتاچقمز.)

٦٨) سجدهٔ تلاوت اوچون ده، نمازدەغی کبی طهارتلی بولو، تەنی، کییمی ونمازلغی پاك بولو، عورت ییرلری اورتولی بولو، قبلەغه قارشی بولو شرطدر. سجدهٔ تلاوتنك اوزینه مخصوص وقتی یوقدر. نماز اوقو مکروه بولغان وقتلردن باشقه، قای وقتده قیلنسەده درستدر.

٦٩) سجدهٔ تلاوتده نمازغه کرشکاندەگی کبی تکبیر ایله قوللرنی قولاق طوغرسینه قدر کوتەرو، قیام ورکوع قیلو یوقدر. سجدەسیده برگنه مرتبەدر. نماز اچنده سجده آیتلرندن برینی اوقوغان کشی آیت تمام بولغاچده، نمازینی بوزمیچی تکبیر ئەیتوب سجدەگه کیتەر. بر سجده قیلغاچ تکبیر ئەیتوب قیامغه طورورده، سجده آیتلرندن صوڭغی آیتلرنی اوقوب آندن صوڭ رکوع قیلور. ٧٠) اگرده سجده آیتینی اوقوغاچده رکوع قیلسه، سجدهٔ تلاوت قیلو واجب بولماس: رکوعسی سجدهٔ تلاوت اورنینه طورور.

٧١) اگرده امام نماز اچنده سجدهٔ تلاوت قیلسه، آڭا ایەروب مقتدیلرگەده سجده قیلو واجب بولور. ٧٢) بر کشی بر مجلسده ایکی سجده آیتینی اوقوسه یاکه ایشتسه هر آیت اوچون برەر سجدهٔ تلاوت قیلور. اگرده بر مجلسده بر سجده آیتینی ایکی مرتبه اوقوسه،

یا کەایشتسە، بر گنە سَجْدَۀ تِلاوت قیلوُر. ٧٣) اگردە بر سَجْدە آیَتینی ایکی مَجْلِسدە اوقوُسە یا کِە ایشتسە، ایکی مَرَتَبە سَجْدَۀ تِلاوت قیلوُر. ٧٤) اوطوُرغان ییردن طوُروُب کیتو ایلە، بر بولمەدن ایکنچی بولمەگە چغو ایلە، بر سوز بتکاندن صوڭ ایکنچی سوزگە یا ایکنچی اشکە کرشو ایلە مَجْلِس اوزگەرەدر. ٧٥) کشی ایشتوُرلك اورندە سجدە آیَتینی قچقروُب اوقو، سجدە آیَتینیڭ اوزینی گنە آتاب اوقو هم قرآن اوقوُغاندە سَجْدە آیَتینی اوقوُمی قالدروُب کیتو مَکْروهدر. ٧٦) صبی بالا، دیوانە کشی، حَیْضلی ونفاسلی خاتوُن سَجْدە آیَتینی اوقوُسەلردە، ایشتسەلردە، آنلرغە سَجْدَۀ تِلاوت قیلو واجب بولماس. مگر آنلرنڭ اوقوُغانینی ایشتکان کشیلرگە واجب بولوُر. ٧٧) بر کشی جنب وَقْتندە یا کِە ایسرك وقتندە سَجْدە آیَتینی اوقوُسە یا کِە ایشتسە، آڭا صوڭندن سَجْدَە قیلو واجب بولوُر.

مُقیمْ و مُسافِرْ.

٧٨) اوُیدە طوُروچی کشیگە (مُقیمْ) دییلوُر. یوُز چاقرم چاماسی بر ییرگە بارو نِیَّتی ایلە، یولغە چقغان کشیگە، (مُسافِرْ) دییلوُر. ٧٩) سَفَرگە چقغان کشی شَهْرینڭ یوُرطلری طوغریسندن اوزغاندن باشلاب، تا شَهْرینە قایتوُب کرگانچی، یا کە بر شهردە (١٥) کوُن طوُرونی نِیَّتْ قیلغانچی، مُسافِرْ اِسْمندە بولوُر. ٨٠) اگردە مُسافِرْ بر شَهردە (١٥) کوُن طوُرونی نِیَّت قیلسە، شول ساعَتْ مُقیمْ حکمندە

بولۇر، اگرده (١٥) كۈن طۇلغانچى طاغى يولغه چقسه، ينه مُسافِر بولۇر.
٨١) بر مُسافِرنڭ بر شهرده (١٥) كۈن طۇرو نيتى بولميچى، شُغللر چغو سببلى ياكه بر خبر كۈتو سببلى (١٥) كۈن قدر شول شهرده طۇرسه‌ده، همان مُسافِر حكمنده‌بولۇر. ٨٢) ايكى‌شهرده يۇرطى بولغان كشى شول شهرلرنڭ قايوسينه‌غنه باروب كوسه‌ده، مُسافِرلكدن چغار. اگرده اول شهرلرنڭ آراسى يۇز چاقرم قدر بولسه، بر يۇرطندن ايكنچى يۇرطينه بارغانده‌ده، مُسافِر بولۇر.
٨٣) مُسافِرنڭ (٣) حكمى باردر: ١) مُسافِر كشيگه اۇيله، ايكندى ويه‌ستو نمازلرينڭ فرضلريني ايكيشه‌رگنه ركعت ايتوب قسقارتوب اوقو واجب بولۇر. ٢) چيتكلربنه اۇچ تەولك طولغانچى مسح قيلو درست بولۇر. ٣) سفرده وقتنده رمضان آيى طوغرى كيلسه، روزه‌سينى طۇتميچى قضاغه قالدرو درست بولۇر.
٨٤) مُسافِر دورت ركعتلى سُنّتلرنى واۇچ ركعتلى آخشام هم وِتر نمازلرينى هيچ‌قسقارتماس. ٨٥) دورت‌ركعتلى‌نمازده‌مُسافِر مُقيمگه اِمام بولسه، ايكى ركعت اوقۇغاچ، سلام بيروب نمازينى تمام قيلۇرده، اۇيۇغان مُقيمگه اوزينڭ مُسافِر ايكانينى آڭلاتۇر. اول مُقيم، قالغان ايكى ركعتينى قياملرنده هيچ قِرائت اوقۇميچى يالغۇزى تمام قيلۇر. ٨٦) اگرده‌دورت‌ركعتلى‌نمازده مسافِر مقيمگه اۇيۇسه، امامينه اييه‌روب،اول‌ده‌دورت‌ركعت ايتوب اوقۇر.

۸۷) مُسافِرْ مُقیمْ وقْتنده، قَضاغه قالغان دورت رکعتلی نَمازینی سَفَرْده قَضا قیلسه، قسقارتمیچی دورت رکعت ایتوُب قَضا قیلوُر، مُسافِرْ وقْتنده قَضاغه قالغان نَمازینی مُقیمْ بولغاچ قَضا قیلسه، ایکی رکعت ایتوُب قَضا قیلوُر.

جُمْعَه نمازی.

۸۸) بالغ وعاقل بولغان ایرکشیگه جمعه کوُن اوُیله نمازی اورنینه جمعه نمازی اوقو فرضدر.

۸۹) جمعه‌نڭ فرض بولووینڭ (۸) شرط باردر:

۱) (ذُکورَتْ) یعنی ایر کشی بولو ، ۵) (اِقامَتْ) مقیم کشی بولو ،

۲) (بلُوُغْ) بالغ کشی بولو ، ۶) (صِحَّتْ) سلامت کشی بولو ،

۳) (عَقْلْ) عقللی بولو ، ۷) (سَلامَتِ‌عَیْنْ) کوزی‌سلامت‌بولو ،

٤) (حُرِّیَّتْ) آزاد کشی بولو ، ۸) (سَلامَتِ رِجْلْ) آیاقلری‌سلامت‌بولو ،

۹۰) خاتوُنلرغه،صبیلرغه،دیوانه‌لرغه، زندانده‌بولغان‌ایرکسز کشیلرگه، مسافرلرگه، آورولرغه، ایکی کوزی‌ده صوقر کشیلرگه، آقساق کشیلرگه جمعه نمازی فرض توگلدر. چوُنکه آنلر معذوردرلر. آنلر جمعه کوُن جمعه نمازی اورنینه اوُیله نمازی اوقوُرلر. اوُیله اوقوُمیچی مسجدگه باروُب جمعه اوقوُسه‌لرده، درست بولوُر.

۹۱) جمعه نمازینی اوقو اوُچوُن (٦) نه‌رسه شرطدر:

۱) (مِصْرْ) اسلام شهری دیوُرلك بر زور قلعه یا آولده بولو ،

۲) (اِمامْ) پادشاه یا مُفْتی طَرَفندن رُخْصَتلی کشی اِمام بولو ،

۳) (جَمَاعَتْ) اِمامدن باشقه اَقَلّ اوچ کشی اوقوباچق بولو ،

۴) (اِذْنِ عامْ) هر کم کرورگه رخصت بولغان مسجد جامعده اوقولو ،

۵) (وَقْتِ ظُهْر) اویله وقتنده اوقولو ،

۶) (خُطْبَه) جمعه‌نڭ فرضندن اوّل امام خطبه اوقو.

۹۲) اوشبو آلتی شرطنڭ هر برسی‌ده طابلمق لازمدر. برسی گنه طابلماسه‌ده، جمعه نمازی اوقولماس؛ بلکه اویله نمازی اوقولور.

۹۳) اوشبو شرطلرنڭ تمام طابلووی شبهه‌لی بولغان ییرده جمعه اوقولسه، جمعه‌دن صوڭ صاقلق اوچون دورت رکعت اویله نمازی‌ده اوقو تییشلیدر. بزنڭ یورط شهرارنده خصوصا آوللرمزده اوشبو شرطلرنڭ تمام طابلووی شبهه‌لیدر. چونکه شهرلرمزنی‌ده، آوللرمزنی‌ده کامل اسلامْ شهری دیب بولمیدر. شول سببدن بزنڭ دیارده جمعه نمازندن صوڭ آخرغی اویله نمازی دیب نیتله‌ب دورت رکعت اویله نمازی اوقو عادت بولوب قالمشدر.

۹۴) جمعه نمازی اون (۱۰) رکعتدرکه اوّل ۴ رکعت سنت، آندن صوڭ ۲ رکعت فرض، آندن صوڭ ینه ۴ رکعت سنتدر.

۹۵) جمعه مسجدینه باروب کرگاچ‌ده ایکی رکعت (تحیة المسجد) نمازی اوقولور. صوڭغی دورت رکعت سنتندن صوڭ ۴ رکعت آخرغی اویله نمازی اوقولور، آندن صوڭ جمعه وقتینی حرمتله‌ب ایکی رکعت وقت سنتی اوقولور.

۹۶) جمعه وقتنده اوقولا طورغان نمازلرنڭ نیتلری اوشبو ره‌وشچه‌در: ۱) نیت قیلدم ایکی رکعت تَحِیّةُ الْمَسْجِدْ نمازینی اوته‌مککه خالصا لله تعالی الله اکبر. ۲) نیت قیلدم جمعه نمازینڭ دورت رکعت

سنتینی اوته‌مککه خالصا لله الخ ٣) نیت قیلدم جمعه نمازینک ایکی رکعت فرضینی اوته‌مککه اویودم اوشبو الخ. ٤) نیت قیلدم جمعه نمازینک دروت رکعت سنتینی اوته‌مککه خالصا الخ. ٥) نیت قیلدم اوستیمه فرض بولغان اویله نمازلرینک آخرغیسینی اوته‌مککه خالصا الخ. ٦) نیت قیلدم اوشبو وقتنک ایکی رکعت سنتینی اوته‌مککه خالصا الخ.

٩٧) جمعه‌نک ایکی رکعت فرضینی اوقوغانچی امام خطبه اوقور. آرالرنده آزغنه اوطوروب طورور. اول خطبه‌لرده الله تعالی‌گه حمد ئه‌یتور، کلمهٔ شهادت ئه‌یتور، محمد عم‌گه وصحابه‌لرینه صلوات ومدح ئه‌یتور، بر آز وعظ آیتلری اوقور. مسجدده‌گی کشیلرگه عِبرتلی وَعَظلر سویلر. اَهْلِ اِسْلامغه وپادشاهغه خیر دعا قیلور. امام خطبه اوقور آلدندن موءذّن (اُسْکُتوا رَحمکُمُ الله) دییور. معناسی: (ای جماعت طڭلاب طورڭز؛ الله تعالی سزگه رحمت قیلغای ایدی) دیمکدر. آندن صوڭ امامنک قارشنده اذان اوقور.

---

٩٨) امام خطبه اوقوغان زمانده مسجدده بولغان کشیلرگه هیچ بر سوز سویله‌شمیچی وهیچ بر اش قیلمیچی اخلاص ایله خطبه‌نی طڭلاب طورو واجبدر. شول وقتده سنت ونفل نمازلر اوقو، ذکر وتسبیح ئه‌یتو درست توگلدر.

٩٩) امام خبطه اوقوغان زمانده مسجدکه کیلوب کرگان کشی تحیة المسجد نمازینی‌ده جمعه‌نک دورت رکعت سنتینی‌ده اوقیماس، کرگاچ‌ده، خطبه‌نی طڭلاب اوطورور. جمعه‌نک فرضی اوقولغاندن صوڭ دورته‌ر رکعت ایکی سنت نماز اوقوب، فرضدن اولگی

سنتینی‌ده قضا قیلوُر، تحیة المسجد نمازی اوقوُلماغان کوُینچه قالوُر.

١٠٠) بر کشی مسجدکه کروُب تحیة المسجد نمازینی یا دورت رکعت سنتنی اوقوُرغه کرشکاچ، امام خطبه اوقی باشلاسه، کرشکان نمازینی بوُزمیچی تمام قیلوُر.

١٠١) جمعه‌نك فرضینه امام سلام بیرگانچی‌اوُیوُب قالغان کشی مسبوق بولوُب، قالغان رکعتلرینی امامدن صوڭ قضا قیلوُر. امام سلام بیرگانچی اوُیوُب قالا آلماغان کشی اوُیله نمازی اوقوُر.

---

١٠٢) جمعه کوُن اهل اسلام قارشنده دعالر وایزگی عمللر مقبول بولا طوُرغان مبارك هم‌بایرام کوُندر. هربر مسلمان‌غه جمعه کوُنینی الوغ کوروُب گناه اشلردن طییلو، ایزگی عمللر قیلوُرغه طرشو، فقراغه صدقه‌لر بیرو، آتا، آنا، وقرداش اروغ ایله کورشوُب حاللرینی بلشو، قبرستانغه باروُب یا که اوُیده قرآن اوقوُب ثوابینی میتلرنڭ روحلرینه باغشلاو، بوش وقتلرده قرآن اوقو، ذکر ئه‌یتو هم دعالر قیلو ایله شغلله‌نو تییشلیدر.

بیك فقیر بولماغان کشی جمعه کوُن دنیا اشلرینی کوب اشله‌میچی علم، عبرت ووعظ مجلسلرنده بولو، دوست ایش وقرداش اروغ ایله کورشوُب بایرام ایتوُب شادلق ایله اوتکه‌رو تییشلیدر.

عیدْ نمازلری .

١٠٣) جمعه نمازی فرض بولغان کشیلرگه عید نمازلرینی‌ده اوقو واجب‌بولاُر. خاتوُنلر وصبیلر کبی، جمعه فرض بولماغان کشیلرگه عید نمازلری‌ده واجب توگلدر .

١٠٤) عیـد نمـازلرینی اوقو اوُچوُن (٥) نه‌رسه شرطدر:

مصر، اذن عام، امام، جماعت، وقت، (۱)

۱۰۵) عید نمازلرینک وقتلری قویاش چغوب اوچ ارشین قدر کوتەرلگاندن باشلاب اویله وقتی کرگانچیدر.

۱۰۶) برعذر سببلی عید فطر نمازی برنچی شوّالده اوقولمی قالسه، ایکنچی شوّالده اوقو درست بولور. اوچنچی شوّالده اوقو درست بولماس.

۱۰۷) عیدنمازی قربان اوننچی ذوالحجه‌ده اوقولمی قالسه، اون ایکنچی ذوالحجه‌گه قدر کیچکتروب اوقو درست بولور.

۱۰۸) عید نمازلری هر ایکیسی ایکیشەر رکعتدرلر. اذان وقامتدن باشقه هر زمان جماعت ایله اوقولورلر. محلّه خلقینه نماز وقتی ییتکانینی مؤذن منارەده منوب بر نیچه مرتبه (الصّلاة) دیب قچقروب بلگرتور.

۱۰۹) عید فطر نمازینه اوشبو رەوشچه نیت قیلنور:

(نیت قیلدم ایکی رکعت عید فطر نمازینی اوتەمککه اویودم اوشبو امامغه خالصا لله تعالی الله اکبر)

۱۱۰) عید قربان نمازینه اوشبو رەوشچه نیت قیلنور:

(نیت قیلدم ایکی رکعت عید قربان نمازینی اوتەمککه اویودم اوشبو امامغه خالصا لله تعالی الله اکبر)

۱۱۱) عید نمازلرینک هر ایکیسی اوشبو رەوشچه اوقولورلر:

نیت قیلوب تکبیر ئەیتوب کرشکاندن صونک امام‌ده مقتدیلرده (ثنا) اوقورلر، (ثنا) اوقولغاندن صونک هر بریسی نمازغه کرشکانده‌گی کبی اوچ مرتبه قوللرینی قولاق یومشاقلارینه قدر کوتەروب اوچ مرتبه تکبیر

(۱) جمعه‌ده خطبه شرطایدی، عید نمازلرنده شرط توگل. [illegible] فرضدن [illegible] اوقولور. عید خطبه‌لری نمازلرندن [illegible] اوقولور.

ئەيتورلر، تكبيرلرنك آراسنده قوللرى باغلانميچى صالنوب طورورلر. آندن صونك امام باشقه نمازلردەغى كبى قچقروب سورەلر اوقور. ركوع وسجده قيلنوب ايكنچى ركعتنك قياميه طورغاندن صونك امام قچقروب ينه سورەلر اوقور. امام سورەلرنى اوقوب بترگاچ ،ركوع قيلور آلدندن اوّلگى ركعتدەگى كبى ينه اوچ مرتبه تكبير ئەيتلوردە دورتنچى تكبير ايله ركوعگه كيتلور. ركوع وسجده قيلغاندن صونك قعده وسلام ايله باشقه نمازلر كبى تمام قيلنور.

۱۱۲) عيد نمازينه صوكغه قالوب كيلگان كشى امام سلام بيرگانچى اويوب قالسه، مسبوق بولوب قالغان ركعتلرينى امامدن صونك قضا قيلور اگرده امام سلام بيرگانچى اويورغه ييتشه آلماسه شول كوينچه قالور: عيد نمازلرى قضا قيلنماسلر.

۱۱۳) عيد نمازلرى اوقولغاندن صونك امام ايكى مرتبه خطبه اوقوب خلقنى وعظ قيلمق، فطره وقربان حكملرينى اويرەتمك، وعيد كونلرنده سنت بولغان اشلرنى سويلەمك سنتدر.

تَرَاوِيحْ نَمَازلرى

۱۱٤) رمضان آينده هر كون يەستو نمازندن صونك، وتر نمازندن اوّل (تراويح) نمازى اوقو ايرلرگەده خاتونلرغەده سنتدر.

۱۱۵) تراويح نمازى بارى (۲۰) ركعتدر. ايكيشەر ركعت ايتوب يا كه دورتەر ركعت بيش نماز ايتوب اوقولورلر. بو نماز يالغزده اوقولور، اما جماعت ايله مسجدده اوقو سنتدر.

۱۱٦) تراويح نمازى جماعت ايله اوقولغاندن صونگره وتر نمازىده جماعت ايله اوقولور. امام تراويح نمازلرينك قرائتلرينىده وتر نكىده قچقروب اوقور.

۱۱۷) تراويح نمازينه اوشبو روشچه نيت قيلنور: (نيت قيلدم ايكى ركعت تراويح نمازينى اوتەمككه اويغدم اوشبو امامغه خالصا لله تعالى الله اكبر)

١١٨) تراویح نمازلری آراسنده دورت رکعت اوقوغان صاین، دورت رکعت نماز اوقور قدر وقت طوقتاب (ترویحه) قیلو، یعنی یال ایتوب طورو سنتدر.

١١٩) ترویحه وقتنده تسبیح یا تهلیل ئەیتوب یا که ئەیتلگانینی طڭلاب اولطورو مستحبدر.

١٢٠) بزنڭ بو شهرلرده ترویحه وقتنده اوشبو تسبیحنی ئەیتو معروف بولمشدر:

سُبْحَانَ ذِى الْمُلْكِ وَالْمَلَكُوتِ ۞ سُبْحَانَ ذِى الْعِزَّةِ وَالْعَظَمَةِ وَالْقُدْرَةِ وَالْكِبْرِيَاءِ وَالْجَبَرُوتِ ۞ سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْحَيِّ الَّذِى لَا يَمُوتُ ۞ سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ رَبُّ الْمَلَائِكَةِ وَالرُّوحِ ۞ لَآ اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ نَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ ۞ نَسْئَلُكَ الْجَنَّةَ وَنَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ ۞

معناسی:

بوده‌گی و کونده‌گی مخلوقاتقه خوجه بولغوچی الله تعالی‌نی تنزیه قیلامن. عزت، قدرت و بیك الوغلق ایه‌سی بولغوچی الله تعالی‌نی تنزیه قیلامن. بوتون عالمنڭ پادشاهی و هیچ اولمه‌یه‌چاك ترك بولغوچی الله تعالی‌نی تنزیه قیلامن. اول الله تعالی کیمچیلکلردن بیك پاك و مقدس بولغوچی هم بارچه فرشته‌لرنڭ و جبرائیل فرشته‌نڭ ربی بولغوچیدر. بر الله تعالی‌دن باشقه هیچ تڭری یوقدر. بز اول الله تعالی‌دن گناهلرمزنڭ یارلقانووینی استیمز. ای الله بز سیندن جنتنی صوریمز. تموغدن سیڭا صغنامز.

---

٢٢١) تراویح نمازلری تمام بولوب بیشنچی تسبیح ئەیتلگاندن صوڭ اوشبو دعا اوقولور:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَعَلٰى آلِ مُحَمَّدٍ وَسَلِّمْ ❀ اَللّٰهُمَّ زَيِّنّٰا بِزِينَةِ الْاِيمَانِ ❀ وَشَرِّفْنَا بِشَرَافَةِ الْهِدَايَةِ وَالْعِرْفَانِ ❀ وَاَكْرِمْنَا بِصِيَامِ شَهْرِ رَمَضَانَ وَارْزُقْنَا الْجَنَّةَ وَالْغُفْرَانَ ❀ وَتَقَبَّلْ مِنَّا تَرَاوِيحَنَا يَا سُبْحَانُ ❀ وَاسْتَجِبْ دُعَائَنَا يَا حَنَّانُ ❀ بِفَضْلِكَ وَجُودِكَ يَا مَنَّانُ ❀ بِرَحْمَتِكَ يَا اَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ ❀

معناسی:

یاربّ، محمد علیه السلام گه هم آنڭ اوی جماعتلرینه رحمت وسلام قیلغل، ای الله، بزلرنی ایمان زینتی ایله زینتله گل، ودخی علم وتوفیق ایله شرافتلی قیلغل. ورمضان آیینڭ روزهسی ایله حرمتلی قیلغل، بزگه جنتنی ویارلقانونی نصیب قیلغل، ای پاك ومنزه بولغوچی الله، بزلرنڭ تراویحلرمزنی قبول قیلغل، ای رحمت قیلغوچی وصدقه امیچی بیرگوچی الله، فضلڭ وکرمڭ ایله بزلرڭ دعالرمزنی قبول قیلغل. ای کامل رحمت قیلغوچی الله تعالی، هر نرسهسینڭ رحمتڭ ایله گه بولغوچیدر.

١٢٢) تراویح نمازینڭ هر رکعتنده سورهٔ فاتحهدن صوڭ بر قسقا سوره اوقولور. کلام شریفنڭ باشندن باشلاب، هر رکعتنده قوشا قوشا، بر نیچه تراویحده آخرینه قدر اوقوب چقوب قرآننی ختم قیلو الوغ سنتلردندر.

١٢٣) تراویح نمازینی یهستو نمازینی اوقوغاندن صوڭ اوقو سنتدر. شول سببدن مسجدکه تراویح نمازی اوقولا باشلاغاچ کیلگان کشیگه، ایڭ اوّل یالغوزی یهستونڭ دورت رکعت فرضینی اوقو وآندن صوڭ تراویح نمازی نیتلهب امامغه اویو تییشلیدر.

١٢٤) بویله صوڭغه قالغان کشی تراویحنڭ قالغان رکعتلرینی امامدن صوڭ یالغوزی اوقوب تمام قیلور. ایمدی اگرده امام وترنی اوقوب بتگانچه تراویحنی تمام قیلسه، امامغه مسبوق بولوب اویور. اگرده تراویحنی تمام قیلغانچی امام وترنی اوقوب بترسه، وترنی یالغوزی اوقور.

جَنازَه نمازی.

١٢٥) مَیْتکه دعا قیلو مَقْصودی ایله جَنازَه نمازی اوقو فرض کفایه‌در؛ شویله که میتنگ اولگانینی بلگان کشیلرنگ آرادن بر نیچه‌سی اوقوسه، باشقه‌لرینگ اوستندن توشه‌در. اگرده هر برسی اوقوسه، هر قایوسی ثوابلی بولادر. اگرده هیچ برسی اوقومی قالسه، هر قایوسی گناهلی بولادر.

١٢٦) جنازه نمازینگ سیگز شرطی باردر:

١) (وُضُوْء) طهارتلی بولو، ٥) (سَتْرِعَورَت) عورتییرلر اورتولی بولو،

٢) طَهارَتِ بَدَنْ) ته‌ن پاك بولو، ٦) (اِسْتِقْبالِ قِبْلَه) قبله‌غه قارشی بولو،

٣) (طَهارَتِ ثَوْبْ) کییم پاك بولو، ٧) نِیَّتْ) نیت قیلو،

٤) (طَهارَتِ مَکانْ) آیاق باسقان اورن ٨) (مَغْسُولِیَّةِ مَیِّتْ) میت یوولغان بولو، پاك بولو.

١٢٧) اگرده میت (شهید) بولسه، یعنی ظلمقی ایله اوتورلگان کشی بولسه، یوولماس. یوولماغان بولسه‌ده، آنگ اوچون‌ده جنازه نمازی اوقولور.

١٢٨) جنازه نمازنده قرائت، رکوع، سجده و قعده یوقدر، قیام حالنده دورت تکبیر وایکی سلام ایله تمام قیلنور.

١٢٩) جنازه نمازینی اوقوراچق کشی اوّلا (نیت قیلدم اوشبو میت اوچون جنازه نمازی اوقومقغه، اویودم اوشبو امامغه خالصاً لله تعالی) دیب نیت قیلور، آندن صونگ نمازغه کرشکانده‌گی کبی قوللرینی کوته‌روب تکبیر ئه‌یتور ده، قوللرینی باغلاب (ثنا) اوقور؛ آندن صونگ قوللرینی کوته‌رمیچه ایکنچی تکبیرنی ئه‌یتور. آندن صونگره تشهددن صونگ اوقولاطورغان صلواتنی اوقور، آندن صونگ اوچونچی تکبیرنی ئه‌یتور.

١٣٠) آندن صوڭ اوشبو دعانی اوقور:

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا
وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا وَذَكَرِنَا وَأُنْثَانَا ۞
اَللّٰهُمَّ مَنْ أَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَأَحْيِهِ عَلَى الْإِسْلَامِ
وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ عَلَى الْإِيمَانِ ۞
اَللّٰهُمَّ إِنْ كَانَ هٰذَا الْمَيِّتُ مُحْسِنًا فَزِدْ فِي
إِحْسَانِهِ وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ ۞

معناسی:

(اوشبو بزنڭ تریکلریمزنی‌ده، اولگانلریمزنی‌ده، حاضرلریمزنی‌ده، غائبلریمزنی‌ده، کچکنه‌لریمزنی‌ده، اولوغلریمزنی‌ده، ایرکَکلریمزنی‌ده، خاتونلریمزنی‌ده یارلقاغل یاربّ، تریک بولغانلریمزنی اسلام اوزرنده تریک قیلغل، اولگانلریمزنی ایمان ایله وفات قیلغل. ای الله! اگر اوشبو میت ایزگو کشی بولغان بولسه ایزگولکلرینی آرتدرغل، اگر گناهلی کشی بولغان بولسه گناهلرینی عفو قیلغل)

اگر میت صبی یا دیوانه کشی بولسه، اوچنچی تکبیردن صوڭ اوشبو دعانی اوقور:

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْ هٰذَا الْمَيِّتَ لَنَا فَرَطًا وَذُخْرًا وَاجْعَلْهُ لَنَا شَافِعًا وَمُشَفَّعًا ۞

معناسی:

([illegible] شفاعتچی قیلغل)

١٣١) آندن صوڭ دورتنچی تکبیرنی ایتور ده ایکی طرفقه سلام بیروب تمام قیلورلر.

١٣٢) جنازه نمازی تمام بولغاندن صوڭ اوشبو دعا اوقورلر:

رَبِّ نَوِّرْ لِهٰذَا الْمَيِّتِ وَافْسَحْ لَهُ فِي قَبْرِهِ ۞ اَللّٰهُمَّ زِدْ أَجْرَهُ وَلَا تَفْتِنَّا بَعْدَهُ ۞

...نق عبادك وارحم بهائمك. اللهم امرتنا بدعائك

(ای ربم، بز) اجابتك فقد دعوناك كما امرتنا فاجبنا كما وعدتنا ❁

کیکلك قیلغل. یارب، بز

١٣٣) جنازه، لانفسنا لکثرة ذنوبنا فارحم صبیاننا وبهائمك ❁

مشرق طرفنده بولوب   معناسی:

بولوب، میتنك کو کره گی حیوانلرگه رحمت قیلغل. یارب بزلرگه دعا قیلمق ایله

امرقلدك. ایمدی بز سینگا اوزلك بویورغانچه دعا قیلامز؛

١٣٤) جنازه نمازینه امام

قبول قیلغل. یارب اگرده گناهلرمز کوبلگی

کشی مسبوق بولوب قالغان تکبیرلریسیڭه وحیوانلرگه رحمت قیلغل.

صونك قضا قیلور. آشغچ بولورلق بولغانده مسبوق، قوب دعا قیلغاندن

اوقوماسه‌ده، درست بولور، صوڭغی اوچ تکبیرنی ئه‌یتوردە سلام ایجول.

١٣٥) طهارت آلوب شغلله‌نسه، اولگره آلمی قالورلق بولغان

کشیگه، جنازه نمازینی تیمم ایله اوقوده درستدر.

نفل نمازلری.

١٣٦) ایکندی ویه‌ستو نمازلری آلدندن دورته‌ر رکعت نفل نمازی

اوقو وذخی اویله ویه‌ستو نمازلرندن صوڭغی ایکیشه‌ر رکعت سنتلرینی

دورتشه‌ر رکعت ایتوب اوقو، سنت درجه‌سنده بیك تییشلی و کوب

ثوابلی مستحبلردندر.

١٣٧) قای وقت بولسه‌ده، نماز مکروه بولماغان وقتلرده ایکیشه‌ر،

دورتشه‌ر، آلتیشار یاسیگزه‌ر رکعت نفل نمازلری اوقو مستحبدر.

١٣٧) ٤، ٦، ٨ رکعتلی نفل نمازلرینڭ هر قعده‌سنده صلوات

ودعا اوقو تییشلیدر.

١٣٩) نیت قیلوب کرشلگان نفل نمازینی اوقوب تمام ایتو

١٣٠) آندن صوڭ اوشبو دعانی اوقور: يلوواجب بولور

اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِ نچه نفل نمازی

وَصَغِيرِنَا وَكَبِيرِنَا وَذَكَرِنَا وَاُنْـ ی بولماس، يولي

ور.

اَللّٰهُمَّ مَنْ اَحْيَيْتَهُ مِنَّا فَاَحْيِهِ عَلَى ا

وَمَنْ تَوَفَّيْتَهُ مِنَّا فَتَوَفَّهُ ء ١١) اوّابين نمازی

اَللّٰهُمَّ اِنْ كَانَ هٰذَا الْ ی، ١٢) تهجد نمازی

احسانه ول شكر نمازی، ١٣) هول نمازی

ری، ٩) اشراق نمازی، ١٤) مسجد نمازی

٥) كسوف نمازی. ١٠) ضحی نمازی، ١٥) استخاره نمازی

١٤٢) حاجت نمازی، الله تعالی‌دن بر مرادنی صوراب دعا قیلور

آلدیدن اوقولا طورغان ایکی رکعت نفل نمازیدر.

١٤٣) استسقا نمازی- قوریلق سببلی ایگنلرگه وحیوانلرغه ضرر

کیلورلك بولغاچ، الله تعالی‌دن یاغمور صوراب دعا قیلو اوچون اوقیل

طورغان ایکی رکعت نفل نمازیدر. بونماز صحراده اوقولور. بار

مسلمانلر جییلوب قرغه چغارلر، بالا چاغالرینی وحیوانلرینی‌ده آلوب

چغارلر. هرکم طهارت ایله وتوبه‌نچیلکلی قیافت ایله جه‌یه‌و چغار

صحراده هر بر کشی قبله‌غه قارشی طورورلر. امام جییلغان کشیلرگه

بیك کوب وعظ قیلور. هرقایوسینه گناهلرندن توبه واستغفار قیلورغ

ودشمان بولشقان کشیلرگه بوبرسی ایله باحلله‌شورگه قوشار، خلقلر

توبه واستغفار قیلورلر: بربرسی ایله باحلله‌شورلر. آندن صوڭ هر

کم یالغوز یالغوز ایکیشه‌ر رکعت نماز اوقورلر.

١٤٤) استسقا نمازندن صوڭ اوشبونی اوقوب دعا قیلورلر:

اَللّٰهُمَّ اَسْقِ عِبَادَكَ وَارْحَمْ بَهَائِمَكَ. اَللّٰهُمَّ اَمَرْتَنَا بِدُعَائِكَ وَوَعَدْتَنَا بِاِجَابَتِكَ فَقَدْ دَعَوْنَاكَ كَمَا اَمَرْتَنَا فَاَجِبْنَا كَمَا وَعَدْتَنَا ❁ اَللّٰهُمَّ اِنْ لَمْ تَرْحَمْ لِاَنْفُسِنَا لِكَثْرَةِ ذُنُوبِنَا فَارْحَمْ صِبْيَانَنَا وَبَهَائِمَكَ ❁

معناسی:

یارَبّ، قوللرکنی صوغارغل، حیوانلرکغه رحمت قیلغل. یارب بزلرگه دعا قیلمق ایله بویوردک وهم قبول ایتمکنی وعده قیلدک. ایمدی بز سینکا اوزنک بویورغانچه دعا قیلامز؛ بس ایمدی سین وعده‌نک بوینچه بزنک دعامزنی قبول قیلغل. یارب اگرده گناهلرمز کوبلگی سببلی اوزمزگه رحمت قیلماسه‌نک، (گناهسز) صبیلرمزغه وحیوانلرکغه رحمت قیلغل.

۱٤٥) اگرده اوّلگی کون استسقا نمازینی اوقوب دعا قیلغاندن صونک یاغمور یاوماسه، ینه ایکی کون شول رەوشچه استسقا قیلورلر.

۱٤٦) اگرده قرده استسقا قیلغان وقتده یاغمور یاوا باشلاسه، باشلرینی آچوب یاغمورغه چلاتورلر. الله تعالی گه شکر قیلورلر.

۱٤٧) تَوْبَه نمازی ـ گناهلردن اوکنوب توبه واِستِغفار قیلور آلدندن اوقولا طورغان ایکی رکعت نفل نمازیدر.

۱٤٨) توبه نمازینی اوقوغاندن صونک اوشبو استغفارنی اوقور:

اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ، اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ، اَسْتَغْفِرُ اللّٰهَ تَعَالٰى مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ اَذْنَبْتُهُ عَمْدًا اَوْخَطَاءً سِرًّا اَوْعَلَانِيَةً وَاَتُوبُ اِلَيْهِ مِنَ الذَّنْبِ الَّذِى اَعْلَمُ وَمِنَ الذَّنْبِ الَّذِى لَا اَعْلَمُ اِنَّكَ اَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ❁

معناسی:

(الله تعالی‌دن مینی هر بر گناهلرمدن یارلقاوینی تلیمن؛ بوری قیلغان گناهلریمدن‌ده، خالق ایله قیلغان گناهلرمدن‌ده، یاشرن قیلغان گناهلرمدن‌ده، اشکارا قیلغان گناهلرمدن‌ده وهمّی الله تعالی گه بلوب قیلغان گناهلرمدن‌ده. بلمی قیلغان گناهلرمدن‌ده توبه قیلامن (یعنی اوکنوب قایتامن) ای الله سین غیبلرنی‌ده بلگوچیسنک.)

۱۶۰) اگرده مسجدکه کرگاچده باشقه بر نماز اوقولاچق بولسه، بو نمازنی اوقو لازم توگلدر. شونـكـ اوچون مسجدکه بیش وقت نمازنی اوقو اوچون کرگانده اوقولماس، جمعه‌غه کرگانده اوقولور. برمسجدکه قاراب چغو اوچون کرگان کشیگه‌ده بو نمازنی اوقو تییشلیدر.

---

۱۶۱) استخاره نمازی ـ بر الوغ اشنی باشلار آلدندن شول اشنك خیرلی بولووینی تله‌ب اوقولا طورغان ایکی رکعت نفل نمازیدر.

۱۶۲) بو نمازنی اوقوغاندن صوڭ اوشبو دعا اوقولور:

اَللّٰهُمَّ اِنّی اَسْتَخِیرُكَ بِعِلْمِكَ وَاَسْتَقْدِرُكَ بِقُدْرَتِكَ وَاَسْئَلُكَ مِنْ فَضْلِكَ فَاِنَّكَ تَقْدِرُ وَلَا اَقْدِرُ وَتَعْلَمُ وَلَا اَعْلَمُ وَاَنْتَ عَلَّامُ الْغُیُوبِ ❁ اَللّٰهُمَّ اِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ اَنَّ هٰذَا الْاَمْرَ

ایله‌ لِی فِی دِینِی وَمَعَاشِی وَعَاقِبَةِ اَمْرِی فَاقْدِرْهُ لِی وَیَسِّرْهُ لِی ثُمَّ بَارِكْ لِی فِیهِ ❁

قرائتنده‌ ـتَ تَعْلَمُ اَنَّ هٰذَا الْاَمْرَ شَرٌّ لِی فِی دِینِی وَمَعَاشِی وَعَاقِبَةِ اَمْرِی فَاصْرِفْهُ

نوری آچنْنی عَنْهُ وَاقْدِرْ لِیَ الْخَیْرَ اَیْنَمَا كُنْتَ ❁ اِنَّكَ عَلٰی كُلِّ شَیْءٍ قَدِیرٌ ❁

معناسی:

تعالی‌گه حمد

یارب، تحقیق مین سیندن یاخشیلق استیمن. هم قدرت استیمن وسینڭ فضلڭنی

ـی سین هر نه‌رسه‌گه قادرسڭ. (مین اوزمگنه) هیچ بر نه‌رسه‌گه قادر توگلمن.

۱۵۱) ـه‌نی بله‌سڭ. مین بلمیمن. تحقیق سین هربر غیب نه‌سه‌لرنی‌ده بلگوچیسڭ.

ـبو اشنی مینم دینم، دنیام وآخرتم اوچون خیر دیب بلسه‌ڭ، اول اشنی میگا

رکعت نفل نمازی، هم اول اشنی مینم اوچون مبارك قیلغل، اگرده بو اشنی مینم دینم، دنیام

ـلی ویمان دیب بلسه‌ڭ اول اشنی میندن ومینی اول اشدن دوندرگل، ومیگا

ارقولور. ـاشلرنی نصیب قیلغل. تحقیق سینڭ هر نه‌رسه‌گه کوچڭ یتکوچیدر.

بو دعانی اوقوغاندن صوڭ قیلاچق اشینی کوڭلی

۱۵۲) سفر نمـ وینی امید ایتوب باشلار. کوڭلی طارتماسه،

بولسه ایدی دیب دـ اشنڭ خانه‌سی باشلاب آچلغان زمانده رسم کشاد

نفل نمازیدر. ـانی اوقو ممکندر.

،، عشر، فطر، فدیه، صدقه قربان وحج حکملری عبادات

۱۵۳) شکر نمازیـ) اسلی جزءنده بیان قیلنمشلردر.